

Desatero pro ředitele

1 PŘIJÍMÁNÍ NOVÉHO ŽÁKA

Neznalost češtiny nemůže být důvodem k odmítnutí přijetí žáka s odlišným mateřským jazykem (OMJ) k poskytování vzdělávání a školských služeb. Jediný důvod pro nepřijetí žáka s OMJ je plná kapacita školy nebo školského zařízení, v tomto případě je třeba rodičům předat informace a kontakty na příslušný odbor školství městské části, který pro dítě zajistí místo v jiné škole (je vhodné poskytnout pomoc při kontaktu s úřadem).

► <https://www.inkluzivniskola.cz/organizace-integrace-cizincu/prijeti-do-skoly>

S praktickými náležitostmi a sžitím se školou může žákovi a jeho zákonným zástupcům v prvních týdnech po nástupu pomoci také adaptační koordinátor - tím se může stát např. i pedagog dané školy.

► <http://cizinci.nidv.cz/adaptacni-koordinatori/>

2 KOMUNIKACE A TLUMOČENÍ

Komunikaci s rodiči cizinci (i jejich dětmi) komplikuje často jazyková a kulturní bariéra. Je třeba, aby rodiče, kteří neumí česky, dostali základní informace o chodu školy, jejich právech a povinnostech v jim srozumitelném jazyce. Pro základní informace o vzdělávání v ČR a pro běžná provozní sdělení je možné používat dvojjazyčné či přeložené materiály dostupné online.

► <https://www.inkluzivniskola.cz/informace-pro-rodice-jazykove-verze>

► <http://cizinci.nidv.cz/metodiky/>

Pro překlad krátkého písemného sdělení je možné se obrátit na Integrované centrum Praha, o.p.s.

► <https://icpraha.com/tlumoceni-a-doprovody/>

K řešení zásadních záležitostí, je možné přizvat profesionální tlumočníky či interkulturní pracovníky. Nedoporučuje se, aby roli tlumočnicka plnili žáci školy. Nejsou na to odborně připraveni. Může dojít ke konfliktu rolí a stresu a není možné se spolehnout na věcnou správnost tohoto tlumočení.

► <http://metropolevsech.eu/cs/sluzby-pro-migranty/interkulturni-pracovnici-a-komunitni-tlumocnici/>

► <https://icpraha.com/tlumoceni-a-doprovody/>

► <http://cizinci.nidv.cz/tlumoceni-a-preklady/>

3 JAZYKOVÁ PŘÍPRAVA – výuka českého jazyka jako druhého jazyka (ČDJ) a její financování

(jako vhodné se jeví využití kombinace níže uvedených zdrojů)

Žáci cizinci mají (dle §20 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) ve znění pozdějších předpisů) nárok na bezplatnou jazykovou přípravu – výuku ČDJ. Tu je možné zajišťovat různými způsoby, přičemž jako optimální se ukazuje výuka ČDJ přímo na půdě kmenové školy žáka. K financování lze využít:

► rozvojový program MŠMT:

<http://www.msmt.cz/vzdelavani/zakladni-vzdelavani/dotace-a-granty-1>

► Evropské operační programy OP PPR a OP VVV, tzv. „šablony“:

http://penizeproprahu.cz/vyzvy/?po=4http://penizeproprahu.cz/wp-content/uploads/2017/11/Text-v%C3%BDzvy-%C4%8D.28_revokace-24.1.2018_final.pdf

<https://opvvv.msmt.cz/vyzva/vyzva-c-02-18-064-sablony-ii-pro-hlavni-mesto-praha-verze-1.htm>

► integrační projekty obcí Ministerstva vnitra a další zdroje:

<https://www.mvcr.cz/clanek/dotacni-tituly-ministerstva-vnitra.aspx>

<https://www.inkluzivniskola.cz/organizace-integrace-cizincu/financovani-kurzu-cestiny>

www.praha.eu/jnp/cz/o_meste/finance/dotace_a_granty/mestske_granty/integrace_cizincu/index.html

Hlavní město Praha v rámci své integrační politiky zavedlo výuku ČDJ v síti škol. Každá městská část má určenu jednu školu, do níž může žák na výuku ČDJ 1-2x týdně bezplatně docházet. Nad rámec zákona tuto podporu mohou kromě cizinců využít i ostatní žáci s OMJ. Tato podpora je využitelným doplňkem při výuce ČJD, pro nově přichozí žáky však sama o sobě není dostatečná. Tito žáci proto mohou m. j. využít intenzivní tříměsíční kurz, který na začátku školního roku 2018/2019 začala realizovat ZŠ Marjánka v Praze 6.

► http://metropolevsech.eu/wp-content/uploads/2018/10/Seznam-S%C3%AD%C5%A5-%C5%A1kol-2018-bez-telefon%C5%AF-pro-web-metropolevsech.eu_.pdf

► <http://skoly.praha.eu/Pro-verejnost/Vyuka-cestiny-pro-cizince/-/Czech-language-for-foreigners/area12315>

Při plánování integračních procesů ve škole je možné se obrátit na úředníka na odboru školství příslušné městské části, který má na starosti integraci žáků s OMJ, ten může dále vypomoci s hledáním nejlepšího řešení. Vhodnou inspirací je též praxe škol, které již podobné situace řešily v minulosti.

4 ČDJ V RÁMCI PODPŮRNÝCH OPATŘENÍ DLE §16 ZÁKONA Č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů

Výuku českého jazyka jako druhého jazyka je možné financovat také z podpory plynoucí z §16 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů (viz bod 6). Touto cestou lze umožnit žákovi získat až 3 hodiny výuky češtiny týdně. Toto podpůrné opatření je možné využít i pro žáky s OMJ, kteří mají české občanství.

- ▶ <http://www.msmt.cz/dokumenty-3/vyhlaska-c-27-2016-sb-o-vzdelavani-zaku-se-specialnimi>

5 PODPORA ŽÁKŮ S OMJ JAKO ŽÁKŮ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI (SVP)

- ▶ <http://www.msmt.cz/dokumenty-3/vyhlaska-c-27-2016-sb-o-vzdelavani-zaku-se-specialnimi>

Pro zajištění této podpory má škola nárok čerpat finanční prostředky, např. na pedagogickou intervenci apod., může být vhodná úprava obsahu vzdělávání, výstupů a hodnocení, využití speciálních pomůcek, výukových materiálů a učebnic; stejně jako u jiných žáků vytváří škola v součinnosti se školským pedagogickým zařízením a zákonnými zástupci individuální vzdělávací plán (IVP). Pro žáky, kteří již češtinu aktivně ovládají, ale ještě nejsou na úrovni rodilých mluvčích, je vhodné vytvořit plán pedagogické podpory (PLPP) v 1. stupni podpůrných opatření, která nastavuje sama škola bez doporučení ŠPZ. Žáky, kteří mají úroveň ČJ nulovou či nedostačnou, může ŠPZ zařadit do 2. či 3. stupně podpůrných opatření – viz bod 7.

- ▶ <https://www.inkluzivniskola.cz/novela-SZ-2016>
- ▶ <https://www.inkluzivniskola.cz/nove-prichozi/ceska-legislativa-v-oblasti-vzdelavani-cizincu>

6 PRINCIPY VÝUKY ČDJ, JAZYKOVÁ DIAGNOSTIKA

Způsob, jakým se žáci ve škole běžně učí předmět český jazyk, se liší od toho, jak se žáci s OMJ potřebují učit česky. České děti česky již umí, zatímco děti cizinci se učí jazyk jako takový. Stejně tak žáci přicházejí v různých ročníchích a s různou vstupní úrovní znalosti ČJ. Pro určení této úrovně a efektivní nastavení výuky pro daného žáka je třeba jazyková diagnostika. Základní informativní diagnostiku úrovně ČJ je lze realizovat přímo ve škole. Pro tyto účely je možné využít nástroj, který vytvořila META o.p.s.

- ▶ <https://www.inkluzivniskola.cz/cestina-jazyk-komunikace/jazykova-diagnostika>
- ▶ <https://www.inkluzivniskola.cz/cestina-jako-druhy-jazyk>
- ▶ <http://www.msmt.cz/mezinarodni-vztahy/referencni-urovne-pro-cestinu-jako-cizi-jazyk>

7 ŠKOLSKÉ PORADENSKÉ ZAŘÍZENÍ, PEDAGOGICKO-PSYCHOLOGICKÁ PORADNA

Pro poskytování podpůrných opatření (2. a vyššího stupně) je nutná spolupráce s pedagogicko – psychologickou poradnou (případně speciálně pedagogickým centrem u žáků s dalším handicapem). Pokud je zjevné, že žák bude takovouto podporu potřebovat, je vhodné rodiče informovat a pomoci jim s kontaktováním poradny již při nástupu žáka do školy. Stejně jako u jiných žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, i u žáků s OMJ škola ve shodě se zákonnými zástupci sestavuje, realizuje a průběžně vyhodnocuje individuální vzdělávací plán (IVP). V rámci 1. stupně podpory lze i v momentě, kdy ještě není k dispozici doporučení poradny, vytvořit plán pedagogické podpory.

- ▶ http://www.praha.eu/public/58/ef/f8/1572441_373066_seznam_PPP.pdf

8 DVOJAZYČNÍ ASISTENTI PEDAGOGA

Zapojení asistenta pedagoga je další vhodnou formou podpory integrace žáků s OMJ. Ideální jsou pro to tzv. dvojjazyční asistenti pedagoga – tedy kvalifikovaní asistenti, kteří navíc ovládají i mateřský jazyk dítěte a jeho rodičů. K financování asistentů pedagogů lze využít i příslušných výzev operačních programů EU (například v rámci OP PPR) a dalších zdrojů.

- ▶ <https://www.meta-ops.cz/dvojjazycni-asistenti-pedagoga>
- ▶ <https://www.inkluzivniskola.cz/projekt-dvojjazycni-asistenti-do-skol-dap>
- ▶ www.penizeproprahu.cz

9 DALŠÍ VZDĚLÁVÁNÍ PEDAGOGŮ

Kompetence pedagogů pracujících s žáky s OMJ je vhodné podpořit akreditovanými vzdělávacími programy.

- ▶ <http://ujop.cuni.cz/kurz/dvousemestralni-zdokonalovaci-kurz-k-vyuce-cestiny-jako-ciziho-jazyka>
- ▶ www.meta-ops.cz/dalsi-seminare
- ▶ http://www.nidv.cz/vzdelavaci-programy?f=s_priznak:DC
- ▶ <http://www.kurzycestinyprocizince.cz/cs/kurz-lektorskych-dovednosti.html>

Při vytváření systému integrace žáků s OMJ ve škole je možné využít materiálů z dostupných zdrojů (týkají se např. organizace výuky, výukových materiálů, ukázek IVP a dalších materiálů). Postup je možné konzultovat například s pracovníky a ambasadory společnosti META, o. p. s., k dispozici jsou školám koordinátoři krajských center podpory NIDV. Podporu žáků s OMJ je vhodné začlenit také do školního vzdělávacího programu.

- ▶ <https://www.meta-ops.cz/poradenstvi-metodicka-podpora-vyukove-materialy>
- ▶ www.inkluzivniskola.cz
- ▶ www.msmt.cz/vzdelavani/16-vzdelavani-deti-zaku-cizincu
- ▶ www.cizinci.nidv.cz

10 Na vzdělávání a začleňování žáků s OMJ není škola sama. Může vstoupit do partnerství s jinými subjekty, které pomohou při poskytnutí návazných služeb na vzdělávání rodinám dětí a žáků s OMJ.

Sociální poradenství ve vzdělávání:

- ▶ <http://www.meta-ops.cz/poradenstvi-ve-vzdelavani>
- ▶ <http://www.cicpraha.org/>
- ▶ <http://www.migrace.com/>
- ▶ <http://www.inbaze.cz/>

Doučování:

- ▶ <http://www.meta-ops.cz/doucovani>
- ▶ <http://www.inbaze.cz/inbaze-praha/inbaze-detem/program-pro-mladsi-deti/kurzy/>
- ▶ <http://www.novaskolaops.cz/projekty/>

Kurzy češtiny:

- ▶ META, o.p.s.; předpokládaný začátek od ledna 2018, sledujte zde: <http://www.meta-ops.cz/kurzy-cestiny-pro-deti>
- ▶ Poradna pro integraci: www.czechinskola.cz, (<http://p-p-i.cz/>)

Jiné:

- ▶ Integrační centrum Praha: www.icpraha.com
- ▶ Centrum pro integraci cizinců (CIC): <http://www.cicpraha.org/cs/cestina-pro-cizince/praha.html>
(rodinné kurzy ČJ, doučování a dětský klub)